

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Облікова система – це своєрідний механізм підготовки та відображення інформації про фінансово - майновий стан підприємства. Як відомо, методична база ведення обліку складається з використання первинних облікових документів, оцінки, калькулювання, організації обліку, контролю, підготовки та складання звітності. В основі будь-якої системи, так і системи обліку, лежать її найважливіші підвалини, на яких вона будується – це принципи. В літературі з обліку виділяють різноманітні принципи, одні з яких стосуються організації обліку, інші – його ведення. Всі вони направлені на досягнення єдиної мети – надання оперативної, достовірної та перевіреної інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Під принципом розуміють основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і т.ін. [1]. Як зазначає в своїй праці Н.М. Малюга: «Принцип – це те, що завжди, за будь-яких умов, без будь-якого винятку властиве певному явищу. Принцип виступає основою, початком, керівною ідеєю у будь-яких відносинах» [2]. Під принципами організації обліку слід розуміють основні вихідні положення системи обліку. Первинною складовою організації обліку є принципи, які відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначаються як «базові концепції, які покладені в нову відображення в обліку та звітності господарської діяльності» суб'єкта господарювання [3].

Розглядаючи обліковий процес, як аналогію до виробничого, де в результаті виявлення, вимірювання, накопичення, узагальнення здійснюється фіксація та передача облікової інформації користувачам у вигляді форм фінансової звітності, доцільно провести паралель між принципами організації виробничого процесу та організації обліку та складання фінансової звітності. В свою чергу, під час організації виробничого процесу, на думку колективу науковців, під керівництвом проф. С. Ф. Покропивного, слід дотримуватись принципів спеціалізації, пропорційності, паралельності, прямоточності, безперервності, ритмічності, автоматичності, гнучкості та гомеостатичності [4]. Сутність вказаних принципів наступна:

1) принцип спеціалізації вимагає обмеження різноманітності елементів виробничого процесу, зменшення номенклатури продукції, різновидів виробничих операцій, які виконуються на робочих місцях;

2) принцип пропорційності потребує узгодження пропускнує спроможності всіх частин виробничого процесу, усієї взаємопов'язаної системи;

3) принцип паралельності вимагає від системи одночасного виконання окремих операцій і процесів;

4) сутність принципу прямоточності полягає у тому, що предмети праці в процесі обробки повинні пересуватися найкоротшим шляхом, без зустрічних і зворотних переміщень;

5) принцип безперервності вимагає мінімізації або ліквідації перерв між суміжними технологічними операціями;

6) суть принципу ритмічності полягає в тому, що робота всіх структурних елементів підприємства і випуск продукції повинні здійснюватись за певним ритмом;

7) щодо принципу автоматичності, то він вимагає „економічно обгрунтованого звільнення людини від безпосередньої участі у виконанні виробничого процесу“;

8) принцип гнучкості слід розуміти, як такий, що потребує оперативної адаптації виробничого процесу до змін організаційно-технічних умов;

9) сутність принципу гомеостатичності вимагає від виробничої системи стабільно виконувати свої функції в межах допустимих відхилень[4].

Соколовим Я.В. [5] виділено шість принципів організації обліку: розподіл праці, локалізація інформації, конкуренція в контролі або колація, дієвість бухгалтерії, методологічна незалежність та психологічний клімат. Їх сутність наступна (табл. 1.)

Таблиця 1.

Принципи організації обліку [Розроблено самостійно на основі [5]

Назва принципу	Суть принципу
Розподіл праці	полягає у зведенні праці обліковця до здійснення простих операцій щодо збирання та групування облікової інформації
Локалізація інформації	виконання первинного обліку слід повністю доручити оперативному працівнику
Колація або конкуренція в контролі	полягає у порівнянності облікової інформації
Принцип дієвості бухгалтерії	на бухгалтера покладають лише контролюючу функцію, а первинний облік входить цілком до обов'язків оперативного працівника;
Принцип методологічної незалежності	сутність полягає у самостійному виборі кожним підприємством облікової політики
Принцип психологічного клімату	вимагає від керівника недовіри до співробітників, що дозволяє уникнути зловживань з боку підлеглих працівників підприємства.

Перераховані принципи мають мало спільного з принципами організації виробництва, однак в повній мірі враховують особливості формування облікової інформації, функціонування бухгалтерії.

Іншу картину спостерігаємо при дослідженні принципів організації обліку та складання фінансової звітності, здійснених В. Сопко та В. Завгороднім [6]. Науковці вирізняють дві групи принципів, які розглядають організацію обліку як систему та як метод впорядкування. До принципів системного підходу належать такі як: цілісність, всебічність, субординація, динамічність, випереджувального відображення, та системотвірних відносин. Принципи адаптивності, паралелізму, ритмічності, прямоплинності, пропорційності та безперервності є такими, що розглядають організацію обліку як сукупність методів по впорядкуванню. Саме остання група принципів є аналогічною до принципів організації виробництва, оскільки розглядає облік як виробничий процес.

Здійснивши аналіз існуючих принципів можемо зробити висновок про те, що організація обліку в сучасних умовах господарювання повинна базуватися на таких принципах (рис.1).

Рис. 1. Принципи організації обліку

Отже, раціональна організація обліку яка базується на встановлених принципах передбачає таку його будову, при якій він забезпечить своєчасне виконання завдань планування, контролю, управління та надання повної правової й неупередженої інформації при мінімальних затратах засобів і праці.

Література:

1. Глумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eslovnik.com/принцип>.
2. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: [навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів] / Н.М. Малюга / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 476 с.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. - 2-е вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2010. - 528 с.
5. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учебн. пособие для вузов. - М: Аудит, ЮНИТИ, 1996. - 638 с.
6. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2000. - 576с.

*Салій Тетяна,
студентка групи РКзм-51*

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасна економічна ситуація в Україні та діяльність великих підприємств передбачає здійснення комплексу заходів щодо удосконалення їхньої діяльності для підтримки конкурентоспроможності на ринку й підвищення прибутковості. Одним із способів покращення становища підприємств та підтримки їх в конкурентоспроможному стані є здійснення внутрішнього аудиту, основним завданням якого є виявлення відхилень в діяльності підприємств та розробка рекомендацій щодо їх усунення.

В економічній літературі дані проблеми розкриті недостатньо, оскільки більшість вчених розглядають організацію внутрішнього аудиту з огляду на її теоретичний аспект. Внутрішній аудит на даний час є не досить поширеним явищем на українських підприємствах, а тому вважаємо,